

STUDIES IN HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

भारतीय दर्शनेषु
चैतन्यतत्त्वावधारणा

Vol. VIII No. 2 Winter 2001

General Editor
V.C. SRIVASTAVA

Editor
S. RANGANATH

Journal of the Inter-University Centre for Humanities and Social Sciences
Indian Institute of Advanced Study, Rashtrapati Nivas, Shimla

STUDIES IN
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

General Editor: V.C. SRIVASTAVA

Editorial Board:

S.C. BHATTACHARYA

Indian Institute of Advanced Study, Shimla

NIRBHAI SINGH

Indian Institute of Advanced Study, Shimla

M.S. SRIRAM

University of Madras, Chennai

P.K. MUKHOPADHYAYA

Jadavpur University, Calcutta

V.N. MISHRA

Deccan College, Pune

HARISH TRIVEDI

University of Delhi, Delhi

RAMASHRAY ROY

Indian Institute of Advanced Study, Shimla

BHABEN BARUA

Indian Institute of Advanced Study, Shimla

V. RODRIGUES

Indian Institute of Advanced Study, Shimla

GURDEV SINGH

Guru Nanak Dev University, Amritsar

MANAS MUKUL DAS

Allahabad University, Allahabad

Editorial Coordinator: A.K. SHARMA

Design and Production: N.K. MAINI

Subscriptions:

INSTITUTIONS: Rs. 300 (Inland), U.S. \$ 30 (foreign)

INDIVIDUALS: Rs. 200 (Inland), U.S. \$ 25 (foreign)

STUDENTS: Rs. 160 (Inland), U.S. \$ 20 (foreign)

Cheques/ drafts should be drawn in favour of
Indian Institute of Advanced Study, Shimla-171005.
Enquiries concerning manuscripts, advertisements
and subscriptions may be addressed to:

A.K. SHARMA

Public Relations Officer

Indian Institute of Advanced Study

Rashtrapati Nivas, Shimla-171005

विषयानुक्रमिका

निदेशकनिवेदनम्	निदेशकनिवेदनम्	5
भारतीय दर्शनेषु चैतन्यतत्त्वावधारणा	भारतीय दर्शनेषु चैतन्यतत्त्वावधारणा	7
१. वैदिकवाङ्मये चैतन्यतत्त्वावधारणा - डॉ. वीरेंद्रकुमार मिश्र	१. वैदिकवाङ्मये चैतन्यतत्त्वावधारणा - डॉ. वीरेंद्रकुमार मिश्र	11
२. उपनिषत्सु चैतन्यम् - प्रो. शोषाचलशर्मा	२. उपनिषत्सु चैतन्यम् - प्रो. शोषाचलशर्मा	28
३. पुराणेषु चैतन्यस्यावधारणा - डॉ. विन्ध्येश्वरी प्रसाद मिश्र 'विनयः'	३. पुराणेषु चैतन्यस्यावधारणा - डॉ. विन्ध्येश्वरी प्रसाद मिश्र 'विनयः'	46
४. तंत्रशास्त्रे चैतन्यतत्त्वावधारणा - डॉ. राधेश्याम चतुर्वेदी	४. तंत्रशास्त्रे चैतन्यतत्त्वावधारणा - डॉ. राधेश्याम चतुर्वेदी	69
५. चार्वाकचिन्तनसरण्यां चैतन्यस्यस्थानम् - प्रो. वि.जि. श्रीलक्ष्मीः	५. चार्वाकचिन्तनसरण्यां चैतन्यस्यस्थानम् - प्रो. वि.जि. श्रीलक्ष्मीः	87
६. वैयाकरणनये चैतन्यस्वरूपम् - डॉ. दीक्षितपुष्पा	६. वैयाकरणनये चैतन्यस्वरूपम् - डॉ. दीक्षितपुष्पा	93
७. सांख्ययोगशास्त्रयोश्चैतन्यस्य स्वरूपम् - महामहोपाध्याय, एन्. रत्ननाथ शर्मा	७. सांख्ययोगशास्त्रयोश्चैतन्यस्य स्वरूपम् - महामहोपाध्याय, एन्. रत्ननाथ शर्मा	107
८. मीमांसायां चैतन्यस्वरूपम् - प्रो. सोमनाथ नेने	८. मीमांसायां चैतन्यस्वरूपम् - प्रो. सोमनाथ नेने	117
९. श्रीशंकरवेदान्ते चैतन्यम् - डॉ. राधाकृष्णमूर्ति	९. श्रीशंकरवेदान्ते चैतन्यम् - डॉ. राधाकृष्णमूर्ति	125
१०. द्वैतवेदान्ते चैतन्यस्वरूपम् - महामहोपाध्याय, एस्.वि. भीमभट्टः	१०. द्वैतवेदान्ते चैतन्यस्वरूपम् - महामहोपाध्याय, एस्.वि. भीमभट्टः	140
११. रामानुजदर्शने चैतन्यस्वरूपम् - प्रो. अरेयर् श्रीराम शर्मा	११. रामानुजदर्शने चैतन्यस्वरूपम् - प्रो. अरेयर् श्रीराम शर्मा	148
१२. काव्यशास्त्रीय चिन्तने चैतन्यम् - प्रो. राजेन्द्रमिश्रः	१२. काव्यशास्त्रीय चिन्तने चैतन्यम् - प्रो. राजेन्द्रमिश्रः	159
१३. व्यक्तित्वविमर्शः - प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी	१३. व्यक्तित्वविमर्शः - प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी	178
१४. कालिदाससाहित्ये चैतन्यदर्शनम् - डॉ. जनार्दन प्रसाद पाण्डेय 'मणि'	१४. कालिदाससाहित्ये चैतन्यदर्शनम् - डॉ. जनार्दन प्रसाद पाण्डेय 'मणि'	187
१५. कृत्रिममनीषायां चैतन्यतत्त्वम् - प्रो. के.एस्. कण्णन्	१५. कृत्रिममनीषायां चैतन्यतत्त्वम् - प्रो. के.एस्. कण्णन्	198
Contributors	Contributors	221